

Naturvetenskap i vardagen

Berättelser, sagor och konst

Handledning

Nina Rosenblad

Läromedlet Naturvetenskap i vardagen

Läromedlet Naturvetenskap i vardagen består av fem delar som behandlar var sitt område:

- *Materials egenskaper*
- *Källsortering och återvinning*
- *Energianvändning*
- *Industrier och verksamheter*
- *Berättelser, sagor och konst*

Till var och en av de fyra första delarna ovan finns:

- Handledning med kopieringsunderlag.
- 2-4 arbetsböcker.
- 1-2 kortlekar.
- 2-4 set med 16 digitala övningar var. Varje set med digitala övningar motsvarar innehållet i en av arbetsböckerna, men på en något lägre svårighetsnivå.

Delen *Berättelser, sagor och konst* består endast av handledning och läggspel.

De fem delarna i Naturvetenskap i vardagen är fristående från varandra. Det går bra att arbeta med dem i valfri ordning eller att välja ut vissa delar för att komplettera övrig undervisning.

Om eleven arbetar med material från alla delar kommer eleven att gå igenom alla punkter i kursplanens centrala innehåll för kunskapsområdet Naturvetenskap i vardagen. Eleven kommer också arbeta med relevanta delar ur ytterligare två kunskapsområden: *Metoder och arbetssätt* samt *Ämnesspecifika begrepp*.

Skolverket skriver i sitt kommentarmaterial till grundsärskolans kursplaner:

”Varje kunskapsområde består av ett antal punkter. Dessa innehållspunkter har alla olika mycket tyngd och ska uppfattas som byggstenar som kan kombineras på olika sätt.”

Läromedlet Naturvetenskap i vardagen innehåller övningar och tips av flera olika slag för de olika innehållspunkterna i kursplanens kunskapsområde Naturvetenskap i vardagen. På det sättet kan du som lärare själv avgöra hur materialet ska läggas upp för att passa just dina elever.

Området Berättelser, sagor och konst

Den här handledningen hör till den del av Naturvetenskap i vardagen som behandlar *Berättelser, sagor och konst*. I kursplanen för naturorienterande ämnen i grundskolan står följande om berättelser, sagor och konst i det centrala innehållet för åk 4-6:

Berättelser, myter, sagor och konst med naturvetenskaplig anknytning.

Delen *Berättelser, sagor och konst* består av:

- Den här handledningen
- Kortleken *Natursagor*

En närmare beskrivning av dessa material återfinns i den här handledningen.

Verklista

Många av våra kulturyttringar har djur och natur i fokus. Sagan om de tre bockarna Bruse, Bruno Liljefors rävar, sången om ekorren i granen, alla är de mer eller mindre bekanta för oss. Lite mindre vanliga är verk med andra naturvetenskapliga kopplingar. Syftet med det här häftet är därför att ge smakprov inom naturvetenskapens alla områden, snarare än att ge förslag på en större mängd verk.

I läroplanens formulering finns inte musik uttryckligen med. Men då musik är en stor del av vardagen finns även både klassiska verk och nyare musik med i handledningen.

Många verk står bara som titlar, då de är lätta att hitta på internet. Andra finns det länkar till och en saga finns nedtecknad i sin helhet sist i handledningen.

Verken är i uppdelade efter de olika delarna i det centrala innehållet i läroplanen. På det sättet kan du vid ett visst område se efter vad det finns för något att läsa, lyssna, eller titta på som passar för stunden. Vissa verk kan också passa i flera områden.

Till varje verk finns ett eller flera förslag på hur man kan arbeta med det, i grupp eller enskilt. Vissa förslag passar lägre åldrar, andra för äldre elever.

DJUR OCH VÄXTER

Berättelse

Folksaga – Hur björnen fick sin stubbsvans

Användningsförslag

Berätta sagan med hjälp av korten.
Jämför sagan med verkligheten.

Berättelse

Folktro – Skogsrået

(Se till exempel på institutet för språk och folkminnen.)

Fundera över vad för något i skogen som var så farligt egentligen, att man hittade på ett skogsrå.

Konstverk

Claude Monet – Le Bassin aux Nymphéas

Undersök bilden på nära håll, och på avstånd.
Måla egna bilder av blommor på liknande sätt.

Konstverk

Bruno Liljefors – Vinterlandskap med räv

Titta på alla detaljer på bilden.
Hur är pälsen, snön, träden?
Jämför med elevernas erfarenheter av vintern och djur i naturen.

Musik

Rossini – Duetto buffo di due gatti (kattduetten)

Lyssna och gissa djuren. Vad gör de?
Hitta på egna djurlätessånger (på kända melodier).

Musik

Rimsky-Korsakov – Humlans flykt

Prata om vad humlan i stycket gör och hur den kan känna sig.

Musik

Peterson-Berger – I furuskogen

Titta närmare på delar av texten.
Hur beskriver författaren naturen?
Det finns en del känslor med i dessa beskrivningar, diskutera om naturen kan känna på samma sätt som människor.

Musik

Hollingworth-Liungman (James & Karin) – Älgarna demonstrerar

Lyssna på texten noga.
Vad är det för bekymmer älgarna har?
Kan det vara så på riktigt?
Kan vi hjälpa dem på något vis?

VATTEN

Berättelse

Saga – Hur snön fick sin färg.
(Se sist i handledningen.)

Användningsförslag

Berätta sagan med hjälp av korten.
Undersök snöflingor i förstoring.
Vad har de för färg egentligen?

Berättelse

Folksägen – Näcken
(Se till exempel på institutet för språk
och folkminnen.)

Diskutera vad det är med forsar och vatten som
är så farligt att det bildats varnande sägner kring
dem.

Konstverk

Nahara – Die Kraft des Wassers
https://sv.wikipedia.org/wiki/Takashi_Naraha#/media/File:Ge_Naraha_o1.JPG

Fundera över om vatten kan bära en sten på det
viset, och på andra sätt!
Gör båtar som håller för en sten.

Musik

Händel – Water Music
Whitacre – Water night

Låt eleverna lyssna på hela stycket en gång,
sedan måla vattenbilder till musiken.
Gör likadant med båda styckena vid olika tillfällen.
Jämför bilderna. Fundera kring vad i musiken som
gör dem lika/olika.

Musik

**Hollingworth (James & Karin) –
Flytvästvisan**

Titta närmare på texten.
När är det viktigt att ha flytväst? Varför?
Koppla till simträning.

KÄLLSORTERING OCH ÅTERVINNING

Användningsförslag

Berättelse

Skräpsagan

www.friluftsfamjandet.se/globalassets/1.-organisationen/syd/genarp/ledar-material/mulle/skrapsagan.pdf

Diskutera hur de olika sakerna av pojkens skräp ska sorteras.

Konstverk

Friedman – Untitled (Skulptur av använda förpackningar)

www.luhringaugustine.com/artists/tom-friedman/artworks/sculptures-1990-1999?view=slider#9

Diskutera vad förpackningarna är gjorda av.

Konstverk

Schult – Trash people

Inspireras till att göra egna konstverk av skräp.

Musik

Sundström – Kompostvisa

<https://www.youtube.com/watch?v=SAg-v1jTpR2M>

Lyssna efter vad det är för något som han har i sin kompost.

Leta efter (bilder på) sådant eleverna inte känner till.

